

29.03.2022

Europa står potentielt overfor en ny bølge af gule veste - det lægger pres på EU-systemet

Krigen lægger et massivt pres på mange dele af EU-systemet og har medført en lavine af diskussioner om muligheder for mere statsstøtte, udgifter til ukrainske flygtninge og hurtigere grøn omstilling.

Skrevet af

Anders Overvad

Ruslands invasion af Ukraine betyder, at efterårets stigende energipriser er kommet for at blive. I februar ramte inflationen i EU et nyt rekordniveau på 6,2 procent. Det er priserne på energi og nu også fødevarer, der giver sig udslag i de generelle prisstigninger. Bl.a. producerer Rusland og Ukraine tilsammen ca. 30 procent af verdens hvede - en produktion der nu kommer til at mangle.

Krigen betyder, at de varer, der stiger særligt meget i pris, også er dem de fattigste husholdninger bruger relativt flest penge på, og prisstigningerne rammer derved socialt skævt.

Derudover rammes EU-landene også forskelligt, da energifattigdom er mest udbredt i Øst- og Sydeuropa. De seneste tal fra Eurostat viser, at mere end hver fjerde bulgarer ikke mente, at de havde nok penge til at varme deres bolig tilstrækkeligt op, mod hver tyvende i Danmark. De stigende priser kommer desuden på et tidspunkt, hvor mange lande endnu ikke er ude af coronakrisens kløer. Samlet set betyder det, at Europa meget vel ende i en situation, hvor vi igen vil se gule veste i gaderne.

Ryger den folkelige opbakning, kan det gøre en svær situation endnu værre. Derfor har Kommissionen også opfordret EU-landene til at benytte de eksisterende værktøjer til at begrænse energiprisernes himmelflugt.

Mange lande var allerede i efteråret på banen med afgiftsreduceringer og støtte til nødlidende forbrugere, og med udspillet REpowerEU fra sidste uge går Kommissionen endnu videre. Den foreslår blandt andet, at medlemslandene kan flytte profit fra energisektoren over til forbrugerne eller indføre loft over priserne - et ret direkte indhug i markedet, som man normalt ikke ville forbinde med EU.

Den samlede værktøjskasse vil forhåbentlig kunne skærme forbrugerne mod det værste, men allerede på topmødet 24.-25. marts er energipriser igen på dagsordenen. Diskussionen til topmødet kommer dog ikke kun til at dreje sig om nødlidende forbrugere.

Krigen lægger et massivt pres på mange dele af EU-systemet, idet den har medført en lavine af diskussioner om f.eks. mulighederne for mere statsstøtte, udgifter til ukrainske flygtninge og hurtigere grøn omstilling. Dertil er der flere forslag til finansieringen af det hele, herunder muligheder for større budgetunderskud i EU-landene. Alle udgifter og investeringer skal finansieres på en eller anden måde, og her er intet som bekendt gratis, uanset hvor god ide det end måtte være. Desværre er det langt fra alle EU-lande der har råd.

Flere sydeuropæiske lande har derfor advokeret for en gentagelse af den genopretningsfond man i EU etablerede under coronakrisen. Det er dog ikke et ønske alle deler. Tyskland og Holland har indtil videre argumenteret for, at man skal vente til, at støvet har lagt sig, da vi endnu ikke har det fulde overblik over alle krigens følgeeffekter. Dertil er der stadig ubrugte midler for ca. 200 mia. euro i lån i den nuværende genopretningsfond, som flere lande har mulighed for at trække på. Det vil dog næppe være nok til at tilfredsstille alle EU-landene.